

Sygn. akt II PSKP 80/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 kwietnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Piotr Prusinowski (przewodniczący)
SSN Krzysztof Rączka (sprawozdawca)
SSN Romualda Spyt

w sprawie z powództwa Ł. P.
przeciwko Wojewódzkiemu Funduszowi O. w Z.
o zapłatę wynagrodzenia lub odszkodowanie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 27 kwietnia 2022 r.,
skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego w Z.
z dnia 17 grudnia 2019 r., sygn. akt IV Pa (...),

- 1. oddala skargę kasacyjną;**
- 2. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 1350 (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Z. wyrokiem z 17 grudnia 2019 r., sygn. akt IV Pa [...] oddalił apelację powoda Ł. P. od wyroku Sądu Rejonowego w Z. z 30 września 2019 r., sygn. akt IV P [...], którym to wyrokiem Sąd pierwszej instancji oddalił

powództwo o zapłatę wynagrodzenia lub odszkodowanie wniesione przeciwko Wojewódzkiemu Funduszowi Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Z..

Powód Ł. P. wystąpił przeciwko Wojewódzkiemu Funduszowi Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (dalej WFOŚiGW) o zapłatę kwoty 64.948 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, wskazując że kwota ta stanowi sumę wynagrodzenia za okres od stycznia do lipca 2018 r. W razie nieuwzględnienia powyższego żądania powód wniósł o zasądzenie kwoty 64.947,33 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od 3 listopada 2018 r. na podstawie art. 415 k.c. w zw. z art. 300 k.p. Ponadto powód wniósł o zasądzenie od strony pozwanej kosztów postępowania oraz kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Uchwałą Zarządu Województwa [...] z 20 stycznia 2015 r., nr [...] Ł. P. został powołany od 1 lutego 2015 r. na stanowisko wiceprezesa zarządu Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Wcześniej od 1 grudnia 2011 r. do 31 stycznia 2015 r. pracował w [...] Funduszu [...] sp. z o.o. na stanowisku najpierw wiceprezesa, a później (od 6 czerwca 2014 r.) prezesa zarządu.

W 2017 r. zmieniły się przepisy regulujące sposób powoływania zarządów wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Rada Nadzorcza WFOŚiGW nie złożyła do Zarządu Województwa [...] wniosku o powołanie nowego Zarządu WFOŚiGW, z uwagi na co Wojewoda [...] pismem z 17 października 2017 r. wystąpił z wnioskiem o powołanie M. H. na funkcję Prezesa Zarządu WFOŚiGW.

Zarząd Województwa [...] uchwałą nr [...] z 24 października 2017 r. powołał od 30 kwietnia 2018 r. M. H. na stanowisko Prezesa Zarządu Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Z.. Rozstrzygnięciem nadzorczym nr [...] z 10 listopada 2017 r. Wojewoda [...] stwierdził nieważność § 1 uchwały w zakresie słów „z dniem 30 kwietnia 2018 r.”. Rozstrzygnięcie zostało zaskarżone przez Województwo [...] do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego. W dniu 14 listopada 2017 r. Wojewoda [...] poinformował M. H. oraz Radę Nadzorczą WFOŚiGW o podjętym rozstrzygnięciu nadzorczym.

Dnia 14 listopada 2017 r. M. H. przyszedł do gabinetu Ł. P. z rozstrzygnięciem nadzorczym Wojewody [...]. Powód został wówczas

poinformowany, że przestał pełnić swoją funkcję, po konsultacji z radcą prawnym WFOŚiGW – S. K., opuścił swój gabinet.

Dnia 15 listopada 2017 r. w siedzibie Funduszu M. H. wręczył powodowi pismo z 14 listopada 2017 r. informujące, że stosunek pracy ustanie 31 grudnia 2017 r. Powoda zobowiązano do wykorzystania urlopu wypoczynkowego.

Po 15 listopada 2017 r. powód nie pojawił się już w pracy i do końca okresu wypowiedzenia nie świadczył obowiązków pracowniczych. Powód nie podjął żadnych czynności zmierzających do dopuszczenia go do pracy u pozwanego ani w okresie do upływu okresu wypowiedzenia, ani w czasie późniejszym. Nie rozmawiał w tej sprawie z nowym prezesem WFOŚiGW, nie wystosował do WFOŚiGW żadnego pisma w tej sprawie, nie składał żadnej deklaracji. Fundusz również nie podjął żadnego działania w tej sprawie. Po 31 grudnia 2017 r. Ł. P. spotykał nowego prezesa przypadkiem przy okazji spotkań, w których oboje brali udział. Nie była wówczas poruszana kwestia zatrudnienia powoda.

Uchwałą nr [...] Rady Nadzorczej [...] Funduszu [...] sp. z o.o. z 29 grudnia 2017 r. ustalono, że zarząd [...]F.[...] Sp. z o.o. będzie jednoosobowy. Jednocześnie, 1 stycznia 2018 r. powołano na stanowisko Prezesa Zarządu Ł. P.. Powód pracował na podstawie kontraktu menadżerskiego.

Wojewódzki Sąd Administracyjny w G. wyrokiem z 11 kwietnia 2018 r., w sprawie II SA/[...], uchylił rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody [...] z 10 listopada 2017 r., nr [...]. Naczelny Sąd Administracyjny wyrokiem z 29 sierpnia 2018 r., w sprawie II OSK [...], oddalił skargę kasacyjną Wojewody [...] od wyroku WSA z 11 kwietnia 2018 r. w sprawie II SA/[...].

Dnia 24 października 2018 r. powód, reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, zwrócił się do WFOŚiGW o sprostowanie świadectwa pracy i wypłatę zaległego wynagrodzenia.

Wynagrodzenie powoda za grudzień 2017 r. wynosiło 14312,29 zł brutto.

Wyrokiem z 30 września 2019 r., sygn. akt IV P [...] Sąd Rejonowy w Z. w pkt I oddalił powództwo o zapłatę wynagrodzenia. W pkt II oddalił powództwo o zapłatę odszkodowania i w pkt III zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 4.050,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Apelację od wyroku Sądu Rejonowego wniosła strona powodowa, zarzucając mu nierozpoznanie istoty sprawy, jak również naruszenie art. 70 § 2 w zw. z art. 71 k.p. oraz art. 81 § 1 k.p., a także art. 71 k.p.

W wyniku rozpoznania apelacji powoda Sąd Okręgowy ocenił, że apelacja ta nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd drugiej instancji wskazał, że Sąd Rejonowy dokonał prawidłowych ustaleń i wydał trafne, odpowiadające prawu rozstrzygnięcie. Logicznie uzasadnił swoje stanowisko. W związku z tym, wobec pełnej aprobaty dla ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd Rejonowy i oddalenia apelacji na podstawie materiału dowodowego zebranego w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, nie zachodziła potrzeba powtarzania tych ustaleń. Również ocena prawna zawarta w rozstrzygnięciu Sądu pierwszej instancji obejmująca dokonaną przez ten Sąd wykładnię zastosowanych przepisów prawa materialnego i procesowego nie wzbudziła zastrzeżeń Sądu Okręgowego. W ocenie Sądu drugiej instancji, Sąd Rejonowy postępowanie dowodowe przeprowadził w sposób wyczerpujący i rozpoznał istotę sporu.

Odnosząc się do zarzutu apelacji dotyczącego pkt 2 wyroku Sądu Rejonowego w Z., tj. oddalenia powództwa o zapłatę odszkodowania, Sąd odwoławczy podniósł, iż 15 listopada 2017 r. w siedzibie Funduszu M. H. wręczył powodowi pismo z 14 listopada 2017 r. informujące, że stosunek pracy ustanie 31 grudnia 2017 r. Powoda zobowiązano do wykorzystania urlopu wypoczynkowego. Jak wynika z prawidłowych ustaleń Sądu Rejonowego, po 15 listopada 2017 r. powód nie pojawił się już w pracy i do końca okresu wypowiedzenia nie świadczył obowiązków pracowniczych. Powód nie podjął żadnych czynności zmierzających do dopuszczenia go do pracy u pozwanego ani w okresie do upływu okresu wypowiedzenia, ani w czasie późniejszym. Od 1 stycznia 2018 r. powód podjął zatrudnienie u nowego pracodawcy w [...] F. [...] Sp. z o.o.

Sąd drugiej instancji przypomniał, iż ochrona pracownika w przypadku niezgodnego z prawem wypowiedzenia umowy o pracę dochodzi do skutku zawsze na jego żądanie. W ustawie Kodeks pracy brak zapisu zasady ochrony trwałości stosunku pracy z urzędu, z mocy prawa za pomocą sankcji nieważności bezwzględnej, która działa automatycznie. Jak podniesiono w odpowiedzi na

apelację, powód miał wiedzę, iż Zarząd Województwa [...] zaskarżył rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody [...] nr [...], w którym stwierdził on nieważność uchwały nr [...] Zarządu Województwa [...]. Miał też wiedzę co do wyroków sądów administracyjnych, w zakresie tego rozstrzygnięcia nadzorczego. Powyższe okoliczności, mogły zatem spowodować, iż powód skorzystałby ze złożenia odwołania w trybie art. 69 k.p. w związku z art. 44 k.p. z ewentualnym złożeniem wniosku o przywrócenie terminu do złożenia odwołania. W konsekwencji Sąd Okręgowy, za Sądem Rejonowym, nie podzielił zasadności żądania zapłaty wynagrodzenia za okres od 1 maja 2018 r. do 31 lipca 2018 r. i dodatkowo opartego na podstawie regulacji z art. 81 k.p.

Nie zaszło też naruszenie prawa w zakresie przepisu art. 71 k.p., albowiem za okres wypowiedzenia, który zakończył się wobec powoda 31 grudnia 2017 r. powód otrzymał wynagrodzenie z art. 70 § 2 k.p. Słusznie Sąd Rejonowy przyjął, iż brak było podstaw do zastosowania tego przepisu za okres od 1 maja 2018 r. skoro stosunek pracy ustał 31 grudnia 2017 r.

Sąd Okręgowy podzielił także stanowisko Sądu pierwszej instancji o braku podstaw do zasądzenia na rzecz powoda alternatywnego odszkodowania z art. 415 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p. Sąd drugiej instancji wyjaśnił, iż odpowiedzialność sprawcy za zawinione wyrządzenie szkody statuuje przepis art. 415 k.c. w zw. z art. 300 k.p. Zgodnie z art. 415 k.c., kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę obowiązany jest do jej naprawienia. Do przesłanek odpowiedzialności deliktowej należą więc: zdarzenie, z którym system prawny wiąże odpowiedzialność, szkoda i związek przyczynowy między owym zdarzeniem a szkodą. Z uwagi na wyrażoną w tym przepisie regułę odpowiedzialności (wina) do jej przypisania wymaga się ustalenia bezprawności zachowania sprawcy, a także jego winy określanej jako subiektywna przesłanka odpowiedzialności, która sprowadza się do ujemnej oceny zachowania podmiotu umożliwiającej postawienie mu zarzutu podjęcia niewłaściwej decyzji w danej sytuacji. Słusznie Sąd Rejonowy stwierdził, iż analiza materiału dowodowego nie pozostawiała wątpliwości, że zachowanie pozwanego nie było ani bezprawne ani zawinione. Pozwany nie miał wpływu na wydanie zarządzenia nadzorczego, nie inicjował postępowań administracyjnych, nie miał w nich statusu strony, nie miał więc na nie żadnego wpływu. Pozwany nie miał wpływu na to, w

jakim okresie powód był u niego zatrudniony, bowiem to nie pracodawca podejmował w tym względzie decyzje, a w pierwszej kolejności Zarząd Województwa [...]. Dalsze zdarzenia - rozstrzygnięcie nadzorcze, postępowania i wyroki odpowiednio przed WSA i NSA były poza sferą działania pracodawcy, który nie miał na to wpływu. Prawidłowo zatem Sąd pierwszej instancji uznał, iż w związku z tym odszkodowanie na podstawie wskazanej w pozwie powodowi od pracodawcy się nie należało, z uwagi na nieziszczenie się przesłanek tej odpowiedzialności.

Powyższy wyrok zaskarżyła skargą kasacyjną strona powodowa w całości.

Zaskarżonemu wyrokowi pełnomocnik powoda zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 82a ust. 1 ustawy o samorządzie województwa w zw. z art. 2 ust. 4 ustawy o zmianie ustawy - Prawo ochrony środowiska z 15 września 2017 r. (Dz.U. z 2017 r., poz. 1888) i w zw. z art. 44 i 69 k.p. poprzez błędną ich wykładnię, polegającą na przyjęciu, że prawomocnie uchylone rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody [...] nr [...] z 10 listopada 2017 r. stwierdzające nieważność w części uchwały Zarządu Województwa [...] nr [...] z 24 października 2017 r. o powołaniu zarządu Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Z. wywołało skutek w postaci powołania tego zarządu i jednocześnie odwołania dotychczasowego zarządu Funduszu już od 14 listopada 2017 r., zarówno w rozumieniu przepisów prawa administracyjnego jak i prawa pracy, podczas gdy prawidłowa wykładania w/w przepisów prowadzić powinna do wniosku, iż prawomocnie uchylone rozstrzygnięcie nadzorcze Wojewody [...] nie wywołało żadnego skutku prawnego w sferze prawa administracyjnego, tj. nie spowodowało powołania zarządu Funduszu od 17 listopada 2017 r. oraz że nie spowodowało i nie mogło spowodować odwołania z tym dniem członków dotychczasowego zarządu oraz że rozstrzygnięcie to mogło spowodować jedynie skutek w sferze prawa pracy, ale wyłącznie poprzez nawiązanie od 17 listopada 2017 r. stosunku pracy na stanowisku prezesa zarządu osoby powołanej na tą funkcję i nie wywołało skutku w sferze zatrudnienia powoda, jako wiceprezesa dotychczasowego zarządu, którego stosunek pracy ustał dopiero na skutek wygaśnięcia jego mandatu, a nie na skutek zatrudnienia nowego zarządu. Wobec powyższego skarżący wniósł o:

- 1) Uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i jego zmianę poprzez:
 - a) zmianę wyroku Sądu Rejonowego w Z. w punkcie 1 poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda sumy 27.834,57 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od kwoty 9.278,19 zł od 11 czerwca 2018 r. do dnia zapłaty, od kwoty 9.278,19 zł od 11 lipca 2018 r. do dnia zapłaty i od kwoty 9.278,19 zł od 11 sierpnia 2018 r. do dnia zapłaty;
 - b) zmianę wyroku Sądu Rejonowego w Z. w punkcie 3 poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania przed Sądem pierwszej instancji wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych, kosztów doręczenia pism procesowych i kosztów opłaty skarbowej od pełnomocnictwa wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, którym zostaną one zasądzone do dnia zapłaty;
 - c) zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania odwoławczego przed Sądem drugiej instancji wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych;
- 2) zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów niniejszego postępowania kasacyjnego przed Sądem Najwyższym wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych, kosztów doręczenia pism procesowych i kosztów opłaty skarbowej od pełnomocnictwa wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, którym zostaną one zasądzone do dnia zapłaty.

Pozwany w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o:

1. Oddalenie skargi w całości;
2. Zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna okazała się niezasadna.

Na podstawie art. 398¹³ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod rozagę nieważność postępowania.

W niniejszej sprawie strona skarżąca sformułowała tylko jeden zarzut naruszenia prawa materialnego, który jednak nie mógł zostać uwzględniony i nie mógł doprowadzić do zmiany zaskarżonego rozstrzygnięcia.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że w sprawach opartych na odmiennych stanach faktycznych, ale dotyczących podobnego problemu prawnego, co kwestia, która została podniesiona przez skarżącego w skardze kasacyjnej, Sąd Najwyższy wskazywał, że skutki prawomocnego orzeczenia sądu administracyjnego o sprzeczności z prawem aktu powierzenia nauczycielowi pełnienia obowiązków dyrektora szkoły mogą w stosunkach pracy oddziaływać wyłącznie na przyszłość (*ex nunc*). Dlatego wypowiedzenie nauczycielskiego stosunku pracy byłemu dyrektorowi szkoły, który w czasie dokonywania wypowiedzenia nauczycielskiego stosunku pracy został pozbawiony tej funkcji kierowniczej bez wypowiedzenia na podstawie art. 38 ust. 2 pkt 2 ustawy z 1991 r. o systemie oświaty, może być legalnie dokonane przez nauczyciela pełniącego obowiązki dyrektora szkoły (art. 3¹ § 1 k.p.), choćby następnie akt powierzenia mu okresowo pełnienia tych obowiązków (dyrektora szkoły) został unieważniony w sądowym postępowaniu administracyjnym (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 13 marca 2014 r., I PK 219/13, OSNP 2015 nr 6, poz. 78). Sąd Najwyższy wyjaśnił również, że stosunek pracy z pracownikiem szpitala (posiadającego status samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej) może zostać legalnie i skutecznie nawiązany przez osobę pełniącą okresowo obowiązki dyrektora tego szpitala, w stosunku do której akt powierzenia jej pełnienia tych obowiązków został następnie unieważniony w sądowym postępowaniu administracyjnym. Osoba taka aż do prawomocnego orzeczenia sądu administracyjnego korzysta bowiem ze statusu podmiotu uprawnionego do podejmowania czynności w sprawach z zakresu prawa pracy w rozumieniu art. 3¹ § 1 k.p. (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 22 listopada 2018 r., II PK 264/17, LEX nr 2611047; II PK 265/17, LEX nr 2580540).

Również w niniejszej sprawie należało zatem uznać, że fakt następczego uchylecia zarządzenia nadzorczego Wojewody [...] w wyniku postępowania

sądowoadministracyjnego wywołuje skutki na przyszłości, a zatem nie oznacza bezwzględnej nieważności czynności dokonanej przez nowego prezesa zarządu w postaci odwołania powoda z zajmowanej funkcji. Zgodzić się należy w tym zakresie z Sądem drugiej instancji, który wyjaśnił, że w przypadku niezgodnego z prawem rozwiązania stosunku pracy ochrona pracownika następuje w wyniku odwołania się pracownika. Tymczasem powód, w niniejszej sprawie nie odwołał się od czynności zmierzającej do zakończenia jego stosunku pracy, a jedynie dochodził zasądzenia wynagrodzenia, względnie odszkodowania na podstawie art. 415 k.c. W związku z tym, zarzut sformułowany przez powoda w skardze kasacyjnej nie mógł zostać uwzględniony, bowiem nie dotyczy on przedmiotu sporu w niniejszej sprawie.

Ponadto, nie sposób nie zauważyć, że nawet uwzględnienie tego zarzutu nie mogłoby doprowadzić do zmiany zaskarżonego wyroku. Słusznie bowiem zauważył Sąd pierwszej instancji (co podzielił również Sąd Okręgowy), że dla uwzględnienia roszczeń powoda drugorzędne znaczenie ma to, czy doszło do rozwiązania stosunku pracy w dniu 31 grudnia 2017 r., czy też później, jak tego chciał powód. Konieczne jest bowiem wykazanie przesłanek przestoju, o którym mowa w art. 81 k.p. (w szczególności gotowości powoda do pracy) albo przesłanek odpowiedzialności deliktowej z art. 415 k.c. Tymczasem powód (czego w skardze kasacyjnej nie podważa) nie udowodnił, ani że zgłaszał swoją gotowość do pracy po dniu 14 listopada 2017 r., ani spełnienia przesłanek odpowiedzialności wskazanych w art. 415 k.c. Sąd Najwyższy jest związany zarzutami naruszenia prawa materialnego sformułowanymi w skardze kasacyjnej, a zatem, wobec braku podniesienia zarzutów dotyczących tej oceny dokonanej przez Sąd drugiej instancji, skarga kasacyjna nie mogła odnieść skutku w postaci zmiany zaskarżonego wyroku.

Kierując się przedstawionymi motywami oraz opierając się na treści art. 398¹⁴ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji swego wyroku. Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego wydano na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w związku z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz § 2 pkt 5 w związku z § 9 ust. 1 pkt 2 w związku z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804).

